

Kmdr por. w st. spocz. Hieronim KOZŁOWSKI

WSPOMNIENIA ZE SŁUŻBY HYDROGRAFICZNEJ

Urodziłem się 18 marca 1927 roku w m. Rączyna pow. Jarosław. Szkołę podstawową ukończyłem w 1941 r. W czasie okupacji hitlerowskiej pracowałem w niemieckim zakładzie ślusarskim i uczęszczałem do wieczorowej szkoły budownictwa w Jarosławiu. Uczęszczałem też na tajne nauczanie, gdzie w 1945 r. zdałem egzamin z trzech klas gimnazjum ogólnokształcącego.

Po wyzwoleniu uczęszczałem do Technikum Geodezyjnego w Jarosławiu, gdzie zdałem maturę w 1949 r. We wrześniu 1949 r. otrzymałem powołanie do Szkolnej Kampanii Oficerów Rezerwy Nr 14 w Ełku. W kwietniu 1950 roku otrzymałem skierowanie do Oficerskiej Szkoły Topografów w Warszawie, którą ukończyłem w październiku 1951 roku, w stopniu podporucznika.

Po jej ukończeniu otrzymałem przydział do Zarządu Topograficznego Wojska Polskiego w Warszawie, w Oddziale Topograficznym na stanowisko topografa. W marcu 1952 r. zostałem przeniesiony do Szefostwa Hydrografii Marynarki Wojennej w Gdyni, do Wydziału Pomiarowego na stanowisko hydrografa i zaokrętowany na okręt hydrograficzny „Kompas” na stanowisko hydrografa.

W czasie służby na O.H. „Kompas” wykonywałem pomiary hydrograficzne i oznakowanie pól minowych na Zatoce Gdańskiej do trałowania.

Na początku maja 1952 r. zostałem zaokrętowany na trałowiec i otrzymałem zadanie oznakowanie pola minowego na redzie portu w Kołobrzegu. W czasie oznakowania pola minowego stwierdziłem, że pozycje na zakładce planszetów mają duże przesunięcia, co wynikało z błędnych współrzędnych punktu oparcia geodezyjnego. Za zgodą Szefa Hydrografii MW pojechałem w teren i wykonałem nowy pomiar do obliczenia współrzędnych tej stawy. Wyniki pomiaru przekazałem telefonicznie od oficera operacyjnego Bazy MW w Kołobrzegu do Szefostwa Hydrografii MW, które przyjął pracownik cywilny pan Tadeusz KUR. Obliczono współrzędne stawy i opracowany został nowy planszet z siatką goniometryczną. Na trzeci dzień bosman Michał Forszpaniak przywiózł do Kołobrzegu planszet z siatką goniometryczną. Oznakowałem pole minowe, a trałowce prowadziły trałowanie, podczas którego wybuchły dwie miny magnetyczne.

W czerwcu 1952 r. wykonywałem pomiary sytuacyjne Portu w Gdyni do opracowania nowej mapy nr 1. Otrzymałem odbitki planów sytuacyjnych portu z roku 1937, na których nie było aktualnej sytuacji, w związku z tym trzeba było nanieść wybudowane magazyny i budynki, wykazać zniszczenia urządzeń portowych, zniszczone falochrony i nabrzeża portowe. Obok pracy etatowej prowadziłem szkolenie marynarzy na kursie specjalistycznym hydrografów – przedmiot pomiary lądowe, to jest geodezja, topografia i kartografia, pomiary

morskie oraz ćwiczenia na okrętach z pomiarów morskich. Szkolenie marynarzy, na kursie specjalistycznym Hydrografów, prowadziłem od roku 1952 do 1970, kiedy pracowałem w Wydziale Pomiarowym, w Szefostwie Hydrografii MW i w Oddziale Zabezpieczenia Hydrograficznego MW. Wykonałem pomiar Baterii Artylerii Stałej na Helu do obliczenia współrzędnych dział, dalmierza, dalocelownika i punktów dwubocznej obserwacji. Prowadziłem pomiary dla nowych baterii artylerii stałej na wybrzeżu.

W 1953 r. wykonywałem pomiary sytuacyjno-wysokościowe dla budowy Jednostki Wojskowej MW w Ustroniu Morskim.

W 1954 r. wykonywałem pomiary sondażowe w rejonie Gdyni do Orłowa do izobaty 10 m. W 1955 roku wykonywałem pomiar sytuacyjny magazynów na Helu oraz pomiar topograficzny sytuacji ujścia Wisły Śmiałej do wykonania pomiarów głębokości. W 1955 wykonałem także pomiary punktów obserwacyjnych Wojsk Ochrony Pogranicza na całym wybrzeżu do obliczenia współrzędnych i wykonania katalogu współrzędnych tych punktów. W 1956 r. wykonałem pomiar ciągów poligonowych do sondażu przybrzeżnego, do izobaty 10 metrów w rejonie Jelitkowo, Brzeźno, Nowy Port, Westerplatte, Wisłoujście, a także: pomiary geodezyjne dla zagęszczenia sieci punktów triangulacyjnych w porcie Gdynia, pomiar podstawy geodezyjnej i linii brzegowej Wisły Martwej oraz pomiar głębokości od mostu kolejowego na Przeróbce do Pleniewa (Gdańsk), pomiar ciągów poligonowych w Porcie Wojennym w Gdyni od Wąwozu Ostrowskiego do stacji Wodociągów Portowych i stabilizację punktów poligonowych słupami betonowymi i płytami. Wykonywałem też pomiar linii brzegowej Portu Wojennego w Gdyni oraz pomiary głębokości basenów (nr: 8, 9, 10, 11) Portu Wojennego w Gdyni oraz awanportu, pomiar geodezyjny stałego oznakowania nawigacyjnego w Porcie Gdynia, pomiar staw nowo wybudowanego nabieżnika wejściowego do Portu Gdynia oraz wieży Kapitanatu Gdynia i masztów Radiostacji Gdynia.

W 1959 r. zostałem skierowany do Oddziału Zabezpieczenia Hydrograficznego (OZH) MW na stanowisko starszego hydrografa, a następnie na stanowisko Kierownika Sekcji Opracowań Kameralnych. Wykonałem rysunki techniczne stołów kreślarskich i stołu do kreślenia siatek na planszetach i pantografowania sytuacji z map i planów, które wykonały Wojskowe Zakłady Naprawcze dla OZH. Wykonałem też projekty dzienników pomiarowych i obliczeniowych do pomiarów geodezyjnych hydrograficznych, które wykonała Drukarnia Marynarki Wojennej w Gdyni. Zaplanowałem i sprowadziłem koordynatograf dla OZH do nanoszenia siatek i pozycji ze współrzędnych geodezyjnych płaskich na planszetach. Zakupiłem sprzęt kreślarski jak nanośniki mechaniczne do nanoszenia zmierzonych pozycji na planszety oraz przybory kreślarskie i inny sprzęt kreślarski.

W 1960 roku wykonywałem pomiary głębokości części południowej Zatoki Puckiej od Portu Gdynia do Wąwozu Ostrowskiego, w rejonie Mechelinek do Rewy i od Rzucewa do Pucka i Władysławowa. Pomocnikiem moim był bosmanmat Henryk Szachta. Otrzymałem do pomiarów 14 marynarzy

rezerwy, których trzeba było wyszkolić ażeby wykonać pomiary głębokości. Określanie pozycji było teodolitami na wcięcia wprzód (profile długości około 7 km).

W 1961 roku kontynuowałem pomiary głębokości północnej części Zatoki Puckiej od Władysławowa do Chałup i Kuźnicy oraz od Rybitwiej Mielizny do Jastarni i Juraty. Wykonałem pomiar topograficzny portu Władysławowo do mapy morskiej nr 51. Pomocnikiem mojej grupy był nadal, teraz już bosman, Henryk Szachta.

W 1961/62 r. wykonywałem pomiary sytuacyjno-wysokościowe dla budowy Jednostki Wojskowej MW koło Gdyni. Poza tym zaplanowałem i zakupiłem teodolity do pomiarów geodezyjnych TN-2 i TB-1 oraz teodolit do pomiarów tachimetrycznych

W 1962 roku wykonywałem pomiary głębokości portu Władysławowo i toru wodnego do portu w celu wprowadzenia statku handlowego dla rozładunku sprzętu wojskowego dźwigniami statku.

1 października 1962 r. zostałem skierowany do Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej na roczny stacjonarny „Kurs przekwalifikowania Oficerów Hydrografów”, który ukończyłem 31 maja 1963 r, w korpusie osobowym oficerów Marynarki Wojennej, w grupie (specjalności) hydrograficznej.

1963 r. – Wykonywałem pomiary sytuacyjno-wysokościowe przy budowie Szkoły Podstawowej Nr 33 w Gdyni Oksywiu dla wykonania infrastruktury sportowej, komunikacyjnej i do robót ziemnych. Wykonywałem też pomiary sytuacyjne i niwelacyjne terenu na budowie III Liceum Ogólnokształcącego im. Marynarki Wojennej. Celem była realizacja projektu infrastruktury tj. budowa dwóch boisk sportowych, drogi, chodników i skarp. Ponieważ teren szkoły jest na stoku (różnica między szkołą a granicą wynosi 7 m), w związku z tym należało nawieźć dużo ziemi, ażeby podnieść niweletę boiska około 3 m. Dlatego praca trwała około 2 miesiące, ale wykonałem ją w terminie.

1964 r. – Wykonywałem pomiary sytuacyjne i niwelacyjne terenu, na którym miał być wybudowany Centralny Ośrodek Sportowy dla Trójmiasta. Teren położony jest między Starą Cegielnią wzdłuż torów kolejowych do Stadionu Bałtyk. Część pomiędzy miała być ufundowana przez Marynarkę Wojenną. Obecnie jest tam wybudowana Hala Widowiskowo-Sportowa., stadion treningowy i miał być wybudowany stadion K.S. „Arka”. Część terenu wykupił supermarket. Wzdłuż terenu od strony torów kolejowych została wybudowana nowa ulica, obecnie im. Kazimierza Górskiego.

W 1965 r. wykonane były kompleksowe pomiary hydrograficzne dla opracowania specjalnej mapy morskiej w rejonie od Ustki do Jarosławca w skali 1:25 000. Pomiary głębokości do izobaty wykonywały motorówki, a na większych głębokościach pomiar prowadził OH „Kompas”. Pozycje na profilach sondażowych określone były za pomocą stacji RYM-O. Sekcja Opracowań Kameralnych pracowała na miejscu w terenie na dwie zmiany. Wyznaczone były dla stacji brzegowych RYM-B pozycje i wykreślane na

planszetach siatki stadiometryczne; dla motorówek w skali 1:10 000, a dla okrętu 1:25 000. Materiały z pomiarów morskich i terenowych przekazywane były do Sekcji Opracowań Kameralnych, gdzie opracowywano echogramy sondażu, interpolując zapisy sondy i opisując głębokości oraz kartowano na planszetach pomierzone na okręcie pozycje na profilach sondażowych. Następnie opisywano tuszem głębokości, interpolowano i wykreślano izobaty. W ten sposób powstawały pierworysy dla opracowania map morskich.

W 1965/66 wykonywane były pomiary sondażowe Zalewu Szczecińskiego dla opracowania nowych map morskich nr nr 21, 22, 23. Do wykonania pomiarów zostały wyznaczone następujące sekcje: Sekcja Pomiarów Hydrograficznych, Sekcja Radionamierzania, Sekcja Opracowań Kameralnych, kuter K-16 oraz motorówki Ł-1 i Ł-3. Wszystkie prace techniczne i materiały kartograficzne były wykonane przez Sekcję Opracowań Kameralnych w terenie, jak planszety z siatką stadiometryczną i kierunkową do nanoszenia pozycji w czasie pomiarów głębokości dla motorówki w skali 1:10 000, dla kutrów 1:20 000. Motorówki wykonały pomiar głębokości do 5 m, a kutry od 5 m dalej. Został wykonany pomiar oznakowania nawigacyjnego do obliczenia współrzędnych i naniesienia linii brzegowej ze zdjęć lotniczych. Wszystkie planszety sprawozdawcze pomiarów sondażowych zostały wykonane przez Sekcję Opracowań Kameralnych.

1967 r. – Wykonywane były pomiary sytuacyjno-wysokościowe do budowy ul. Gruny, obecnie ul. Unruga, od ulicy Puckiej do ul. Bosmańskiej – na rozkaz dowódcy Marynarki Wojennej. Sekcja Opracowań Kameralnych opracowała plan ulicy na kalce płóciennej angielskiej długości 16 m. Plan został przekazany do Wydziału Geodezyjnego, do Urzędu Miejskiego w Gdyni.

1968/69 – Wykonywane były pomiary sondażowe Zalewu Wiślanego dla opracowania mapy morskiej nr 52 w skali 1:50 000. Pomiar głębokości wykonywały motorówki. Określenie pozycji przy pomocy stacji RYM-O. Planszety sprawozdawcze wykonała Stacja Opracowań Kameralnych, do której przydzielono ppor. mar. Apoloniusza Łysejko. Opracowane materiały przekazano do Szefostwa Hydrografii Marynarki Wojennej.

W 1970 r. zostałem przeniesiony do Oddziału Kartograficznego DMW na stanowisko szefa Wydziału Kartograficznego. W Wydziale Kartograficznym opracowywane były nowe mapy morskie oraz wznowienia map morskich dla Marynarki Wojennej, floty handlowej i rybołówstwa morskiego w kraju i za granicą. Nowo przyjętych pracowników do opracowania map morskich trzeba było nauczyć opracowania, ponieważ nie było nigdzie szkoły, która przygotowywałaby młodych pracowników do takiej pracy. W związku z tym zmuszony byłem szkolić nowo przyjętych pracowników, którzy ukończyli różne szkoły średnie ogólnokształcące i zawodowe. Przeszkoleni pracownicy opracowali mapy morskie w Oddziale Kartograficznym DMW, Szefostwie Hydrografii MW, a nawet w Petrobalticu. Niektórzy z nich pracują w Oddziale Kartograficznym i w Biurze Hydrograficznym do dnia dzisiejszego.

W 1971/72 r. uczęszczałem do WSMW na wykłady z informatyki prowadzone dla podchorążych szkoły. Uczęszczałem na studia na

Uniwersytecie Gdańskim na Wydziale Humanistycznym, kierunek pedagogika, gdzie w 1972 r. obroniłem pracę magisterską na temat „Proces adaptacji marynarzy do służby na okręcie hydrograficznym”.

W 1973 r. zostały opracowane trzy mapy morskie niejawne, a wydrukowane w 1974 r. z sytuacją lądową i siatką kilometrową w skali 1:50 000 na rejon Zatoki Pomorskiej i dwie mapy na rejon Zatoki Puckiej i Zatoki Gdańskiej.

W 1974 r. została opracowana i wydrukowana mapa morska „Gdańsk i Podejścia”, na otwarcie Portu Północnego, za którą otrzymałem nagrodę Dowódcy Marynarki Wojennej. Mapa ta była opracowana w krótkim terminie – trzech miesięcy. Materiałów kartograficznych nie było, ponieważ w Porcie cały czas trwały do ostatniej chwili prace pogłębiarskie.

W 1975/79 r opracowane były mapy wznawiane i nowe mapy morskie, na których zmienione było oznakowanie nawigacyjne na system IALA. Opracowane były też mapy morskie z siatką DECCA nr 201, 202 i 203.

W 1980 r. opracowałem rysunki techniczne stołów kreślarskich, które wykonały Zakłady Mebli Okrętowych w Starogardzie Gdańskim. Zakupiłem szafy metalowe do przechowywania materiałów kartograficznych i planszetów roboczych map.

W latach 1980-1986 opracowywane były mapy morskie specjalne, niejawne dla Marynarki Wojennej i flot Układu Warszawskiego. Opracowane też były i wydrukowane mapy ćwiczebne specjalne dla Marynarki Wojennej na rejon Morza Bałtyckiego i Cieśnin Bałtyckich skali 1:200 000.

W 1986 roku, 3 sierpnia odszedłem na emeryturę.

Fot. 1. Kmdr por. Hieronim Kozłowski
[archiwum autora]

Fot. 2. Grupa pracowników Wydziału Kartograficznego. Siedzą od lewej: pani Lewandowska, pani Ćwiklińska, pani Kurówna, pani Czemiawska, pan Trocha. Stoją od lewej: pani Malicka, pan Rojcewicz, pani Gawlik, pan Staniecki, pan Jakubiak, pan Derda, pani Borkowska, 1951 rok

Fot. 3. Powyżej: Grupa pomiarowa wykonująca pomiary sytuacyjno-wysokościowe do budowy Jednostki Wojskowej MW w Ustroniu Morskim, 1953 rok. W pierwszym rzędzie stoją od prawej: bosmat Mazur, ppor. Fałek, ppor. Koziarz, ppor. Kozłowski, 1953 rok

Fot. 4. Po lewej: kmdr por. H. Kozłowski i pani Sylwia Paradowska, 1982 r.

Wszystkie zdjęcia z archiwum autora